

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
ім. ІВАНА БОБЕРСЬКОГО

Кафедра хореографії та мистецтвознавства

ПРИНЦИПИ ПОБУДОВИ УРОКУ КЛАСИЧНОГО ТАНЦЮ

(Лекція для студентів 1 курсу ФПО)

(4 год.)

Спеціальність 024 «Хореографія»

Розробила: викладач Шевченко О.М.

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

на засіданні кафедри хореографії та
мистецтвознавства

Протокол № 1 від «30» серпня 2019 р.

Зав. кафедри: проф., к.п.н. _____ Сосіна В. Ю.

Львів -2019

План

1. Класичний танець як система рухів
2. Побудова уроку класичного танцю
3. Принципи побудови комбінацій біля опори і посеред залу

Література

1. Античні думки про мистецтво. В зб.: Естетичне вчення [Платона](#) («Закон»). М.: -1991. -308с.
2. [Балет](#): Енциклопедія. / Гол. ред. Ю. М. Григорович. М.: -1981. -623с.
3. Бахрушин О.А. Історія російського балету. М 1973 с.314
4. Белов М. [Естетичне виховання](#) засобами хореографічного мистецтва. М.: - 1953. - 46с.
5. Борзов А.А. Народний танець на самодіяльній сцені. М.: -1986. -274с.
6. Ваганова О. Я. Основи класичного танцю. З-П.: -2002. -192с.
7. Васильєва Є. Танець. М.: -1968. -248с.

1. Класичний танець як система рухів

Класичний танець — система виразних засобів хореографічного мистецтва, що базується на ретельній розробці різних груп рухів та позицій ніг, рук, корпусу й голови, з'явилась у XVII столітті. Рухи прагнуть до геометричної ясності, чому сприяє принцип виворотності.

Одне з основних вимог в класичній хореографії - це **виворітні позиції ніг**. Перші виконавці балету були придворні аристократи. Всі вони володіли мистецтвом фехтування, в якому використовувалися виворітні позиції ніг, що дозволяють краще рухатися в будь-яких напрямках. З фехтування вимоги виворітності перейшли в хореографію, що для французьких придворних було само собою зрозумілим [3. с25].

Класичний танець, як система рухів, покликана зробити тіло дисциплінованим, рухливим і прекрасним, перетворює його в чуйний інструмент, слухняний волі балетмейстера і самого виконавця. Вона вироблялася з тих пір, як балет став рівноправним жанром музичного театру, який формувався шляхом довгого та ретельного відбору, відшліфовування різноманітних виразних рухів і положень людського тіла. Він вбирав в себе досягнення різних, починаючи з глибокої давнини, народних танців, пантомімічних дій-мистецтва мимів та жонглерів, рухів трудових та побутових. Його основа і головний виражальний засіб, животворний ґрунт для становлення і професійного вдосконалення виконавського та балетмейстерського мистецтва, виховання майбутніх артистів.

Класичний танець користується великою популярністю в усьому світі, так як це основа будь-яких видів танців і система виразних засобів хореографічного мистецтва. На цьому уроці осягаються тонкощі балетного мистецтва. Це велика гармонія поєднання рухів з класичною музикою. Навчання класичному танцю включає в себе: вивчення основних позицій рук, ніг і постановки корпусу, ознайомлення з професійною термінологією,

історією розвитку балету, постановку маленьких класичних форм: етюдів, адажіо, варіацій і т.д.

Неодмінні умови класичного танцю: виворітність ніг, великий танцювальний крок, гнучкість, стійкість, обертання, легкий високий стрибок, вільне і пластичне володіння руками, чітка координація рухів, витривалість і сила. Поділ на елементи, систематизація та відбір рухів послужили основою школи класичного танцю. Вона вивчає групи рухів, об'єднаних загальними для кожної групи ознаками: група обертань (pirouette, tour, fouette), група присідань (plie), група положень корпусу (attitude, arabesque) та інші.

2. Побудова уроку класичного танцю

Урок класичного танцю — сукупність вправ, що розвивають здібності танцюристів. У класичній школі урок складається з кількох частин:

- екзерсис біля станка;
- екзерсис на середині зали;
- адажіо;
- алегро;
- вправи на пальцях (у жіночому танці).

Кожен урок починається з розігріву і повільного опрацювання різних груп м'язів. Спочатку всі вправи виконуються біля палки, потім — на середині балетного залу. Гуртківці початкового рівня більшу частину уроку проводять біля палки, в той час як в уроці учнів вищого рівня екзерсис біля палки скорочується до 30-35 хвилин і велика частина уроку віддається середині і потім стрибкам. Вироблений століттями урок класичного танцю практично незмінний за своєю структурою: учні та дорослі артисти виконують практично однакові базові елементи в схожій послідовності: з підвищенням рівня майстерності від року до року змінюється лише темп (швидкість виконання рухів), координація (поєднання руху ніг з рухами рук, корпусу і голови) і насиченість комбінації, яка створюється навколо базового елементу.

Найчастіше всі вправи виконуються двічі: спочатку з правої ноги, потім — з лівої. Перша вправа біля палки (*plié*) робиться на двох ногах, тому може виконуватися і один раз, без повтору комбінації.

Урок будується таким чином, що насиченість вправ йде по наростанню, поступово збільшуючи амплітуду і складність виконуваних рухів. Водночас, «не ламаючи побудови уроку та окремих навчальних завдань, потрібно по можливості чергувати сильну напругу м'язів з більш легкою, вносячи тим самим в їх роботу відповідно різноманітність і відпочинок». Вправи в спокійному темпі чергуються з швидкими, відпрацьовують дрібну техніку. Виконання вправ здійснюється з музичним супроводом або «під рахунок».

Сучасну школу класичного танцю відрізняє (і це головне) суворота простота ліній, відточеність поз, стрімкість стрибків і обертань, багатство пластичних відтінків, поетична натхненність. Не дивно тому не слабша привабливість класичного танцю для нашої молоді, бажання безлічі людей вчитися цьому прекрасного мистецтва.

«Роби [фігури](#) з такими жєстами, які досить показували б те, що коїться в душі фігури, інакше твоє мистецтво не буде гідний похвали». Жест служить одним з основних засобів акторської виразності. Доцільний і внутрішньо виправданий жест, доповнюючи або замінюючи слово, допомагає яскравіше розкрити внутрішній зміст образу та його ставлення до дії, яка відбувається ; «... в мистецтві Терпсихори руки замінують часом людську мову мистецтва драми» – писав [Леонардо да Вінчі](#).

У кожному виді мистецтва техніка виконання і художнє виконання танцю має велике значення. Ці якості можуть бути досягнуті лише в результаті послідовної і систематичної підготовчої навчальної роботи. Щоб бути гарним і виразним, рух має бути правильним, вільним, невимушеним. Оволодіння танцювальними рухами дається лише в процесі систематичного тренування, тіло дитини набуває струнності, стає більш міцним і гнучким, а рухи його - гармонійними і закінченими.

3. Принципи побудови комбінацій біля опори і посеред залу

1. Принципи побудови комбінацій

Визначення мети і завдань вправи. Поступовість викладання матеріалу, відповідність програмним вимогам. Логічність поєднання окремих елементів у одній комбінації. Підбір музичного оформлення, його відповідність завдання та характеру вправи. Технічне опанування комбінації.

2. Методика та принципи побудови екзерсису біля станка

Визначення мети і завдань екзерсису, обсягу програми, врахування раціональності м'язового навантаження. Визначення нового матеріалу та його поєднання з раніше засвоєними рухами. Логічність побудови комбінацій, змістовна насиченість в загальному контексті екзерсису.

3. Методика та принципи побудови екзерсису на середині залу

Визначення мети, завдань екзерсису, обсягу програми. Значення зв'язуючих вправ, танцювальних елементів у комбінаційних сполученнях на середині залу. Велике адажіо як сполучення рухів, спрямованих на розвиток музичності, акторської майстерності, технічності виконання класичного танцю.

Висновок

Вправи класичної системи дуже послідовні, кожне з них має свою певну задачу. Вправи класичної системи не тільки тренують тіло дитини, вони збагачують його і запасом рухів, які стають виразним засобом танцю. Помилково думати, що тренаж класичного танцю необхідний лише майбутнім класичним танцівникам і танцівницям. Він дає розвиток і навички, вкрай потрібні для всякого роду сценічних танців. У системі хореографічної освіти він залишається основою основ, і на викладання його доводиться звертати дуже пильну увагу.

Які б нововведення не привносили в хореографію час, які б сучасні напрямки не з'являлися в танці, класичний екзерсис є стрижнем, на основі якого розвиваються інші танцювальні екзерсиси.

Займаючись тренажем, учень розігріває суглобово-зв'язковий апарат, попереджаючи цим розтягування і вивихи при розучуванні і виконанні складних танцювальних рухів.

Класичний екзерсис біля станка важливий для танцівників, перш за все тим, що виробляє правильну постановку і стійкість корпусу, який при екзерсизі повинен триматися на опорній нозі з прямою підтягнутою спиною. Як вказує професор А. Я. Ваганова, «правильно поставлений корпус - основа для будь-якого па». «Правильно поставлена спина дає абсолютну свободу руху». Тому завдання класичного танцю - домогтися належної постановки корпусу і спини.

Класичний екзерсис біля станка розвиває і зміцнює також весь суглобово-м'язовий апарат тіла, дає правильну постановку голови, рук і ніг, виробляє точність, свободу, еластичність і координацію рухів. Крім того, заняття біля станка значною мірою допомагають звільнитися від наявних фізичних недоліків: сутулості, перекосу плечей, опущення шийного хребця, клишоногості і т.п. Разом з тим вправи екзерсису сприяють розвитку сили, витривалості і спритності, а також зібраності уваги, тобто якостей, необхідних для драматичного актора.